

Acil Serviste Çalışan Hemşirelerin Empati Düzeyleri ve Aleksitimi Varlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

The Examination of Relation Between The Empathy
Levels and The Presence of Alexithymia of The
Nurses Working in The Emergency Department

Nalan BOSTAN AKMEŞE¹, Büşra ARIK²

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Kütahya
· nalan.bostanakmese@ksbu.edu.tr · ORCID > 0000-0001-8843-4054

²Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kütahya
· busraarik394@gmail.com · ORCID > 0000-0003-2131-2751

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü/Article Types: Araştırma Makalesi/Research Article

Geliş Tarihi/Received: 07 Kasım/November 2022

Kabul Tarihi/Accepted: 18 Eylül/September 2023

Yıl/Year: 2023 | **Cilt - Volume:** 8 | **Sayı - Issue:** 3 | **Sayfa/Pages:** 455-468

Atf/Cite as: Bostan Akmeşe, N., Arık, B. "Acil Serviste Çalışan Hemşirelerin Empati Düzeyleri ve Aleksitimi Varlığı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi 8(3), Aralık 2023: 455-468.

Sorumlu Yazar/Corresponding Author: Nalan BOSTAN AKMEŞE

Yazar Notu/Author Note: Bu araştırma 16-18 Mayıs 2023 tarihlerinde düzenlenen 10. Uluslararası İletişim Günleri/Dijital Kapitalizm ve İletişim Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

ACİL SERVİSTE ÇALIŞAN HEMŞİRELERİN EMPATİ DÜZEYLERİ VE ALEKSİTİMİ VARLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZ

Amaç: Bu araştırma Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servisinde çalışan hemşirelerin empati düzeyleri ve aleksitimi varlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Tanımlayıcı tipteki bu araştırmanın evrenini Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil servisinde çalışan hemşireler oluşturmaktadır. Çalışmada Örneklem seçme yöntemine gidilmemiş olup araştırmaya katılmayı kabul eden 90 hemşire ile çalışma tamamlanmıştır. Veri toplama araçları olarak sosyo-demografik özellikleri belirleyen “Kişisel Bilgi Formu” ve “Toronto Aleksitimi Ölçeği” “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Çalışma 01.10.2020-01.01.2021 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelerden toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler için sayı ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için ileri istatistiksel analizlerde parametrik testlerden iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi) ve ANOVA kullanılmıştır.

Bulgular: Çalışmaya toplamda 90 hemşire katılmıştır. Çalışmaya katılan hemşirelerin %36.7’si 18-24 yaş aralığında, %53.3’ü kadın, %72.2’sinin eğitim durumu lisans ve üstü eğitimdir. Hemşirelerin %60’ı bekar ve %50.7’sinin çocuğu yok, %56.7’sinin meslek deneyim süresi 0-5 yıl arasındadır. Katılımcıların %63.3’ü hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiğini beyan etmiş ve %82.2’si ise acil serviste gönüllü çalıştıklarını bildirmişlerdir. Hemşirelerin Toronto Aleksitimi Ölçeği puan ortalaması 56.27 ± 7.24 (orta düzeyde), Empatik eğilim ölçeği puan ortalaması ise 66.66 ± 6.44 (orta düzeyde) bulunmuştur. Kadın hemşirelerin empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak daha yüksek saptanmıştır ($p < 0.05$). Erkek hemşirelerin ise Toronto aleksitimi ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$). Toronto aleksitimi ölçeği ile mesleğini isteyerek seçme ve acilde gönüllü çalışma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < 0.05$).

Sonuçlar ve Öneriler: Hemşirelerin Toronto Aleksitimi Ölçeği puan ortalamasının ve Empatik eğilim ölçeği puan ortalamasının orta düzeyde olduğu belirlenmiş olup her iki ölçek arasında ilişki saptanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Aleksitimi; Hemşirelik; Empati; Acil Servis.

THE EXAMINATION OF RELATION BETWEEN THE EMPATHY LEVELS AND THE PRESENCE OF ALEXITHYMIA OF THE NURSES WORKING IN THE EMERGENCY DEPARTMENT

ABSTRACT

Aim: This study was conducted to examine the relationship between the empathy levels of nurses working in the emergency department of Kütahya Health Sciences University Evliya Çelebi Training and Research Hospital and the presence of alexithymia.

Method: The content of this descriptive study consists of nurses working in the emergency department of Kütahya Health Sciences University, Evliya Çelebi Training and Research Hospital. Sample selection method was not used in the study, and the study was completed with 90 nurses who agreed to participate in the study. "The Personal Information Form", "The Toronto Alexithymia Scale" and "The Empathetic Tendency Scale", which determine socio-demographic features, were used as the data collection tools. The Research data were collected from the participants who agreed to participate in the study by signing a voluntary consent form on a voluntary basis. In the analysis of the data, number and percentage distribution were examined for descriptive statistics. Since the data indicate a normal distribution, the significance test of the difference between two means from parametric tests (t-test) and ANOVA were used in the advanced statistical analyzes.

Results: A total of 90 Nurses participated in the examination. 36.7% of the nurses participating in the examination are between the ages of 18-24, 53.3% women, 72.2% of the education level is undergraduate and post graduate. 60% of the nurses are single and 50.7% have no children, The professional experience period of 56.7% of them is between 0-5 years. 63.3% of the participants stated that they chose the nursing profession willingly and 82.2% of them stated that they worked in the emergency department willingly. Nurses' Toronto Alexithymia Scale average score is 56.27 ± 7.24 (medium-level), the average tendency scale score was presented 66.66 ± 6.44 (medium-level). The mean scores of female nurses from the empathic tendency scale were presented to be significantly higher. ($p < 0.05$). The mean scores of male nurses from the Toronto alexithymia scale were presented to be significantly higher ($p < 0.05$). A crucial correlation was found between the Toronto alexithymia scale and the desire to choose a profession and volunteer in the emergency department ($p < 0.05$).

Conclusions and Suggestions: It was determined that the Toronto Alexithymia Scale mean score and the Empathic tendency scale mean score of the nurses were moderate, and no correlation was found between the two scales.

Keywords: Alexithymia; Nursing; Empathy; Emergency.

GİRİŞ

İnsan biyopsikososyal bir varlık olduğu için, var oluşunu sürdürmek ve aynı zamanda ihtiyaçlarını gidermek için bir arada yaşamak ve toplumda var olan diğer insanlarla iletişim içinde olmaya ihtiyaç duymaktadır (Kalaman ve ark., 2019). İnsanı diğer varlıklardan ayıran en temel özelliklerden birisi de bir arada yaşamak ve var oluşunu devam ettirmek için iletişim halinde olmaktır. Sağlıklı ve stabil ilişkiler kurmak söz konusu olduğunda insanlara yardımcı olan en önemli, en büyük ve bütünleştirici öğelerden birisi olarak kabul edilen ve insanların iç dünyasını adeta bir ayna vazifesiyle yansıtan duygularıdır (Kalaman ve ark., 2019). Duygu kelimesi kökeni Latinceye dayanan ve anlamı hareket kavramına denk gelen “emote” kelimesinden meydana gelmiştir (Yalçın & Hamarta, 2013). Duygular yaşamın başlangıcıyla ile başlayıp yaşamın sürdürüldüğü süre boyunca zenginleşip gelişmeye devam eder (Uzun ve ark., 2020). Yaşanılan olaylar karşısında hiçbir duygusal tepki veremeyen bireylerin ruhsal anlamda sağlıklı olmadığı kanısına varılabilir (Köknel, 2005).

Duyguların yeteri kadar anlatılamaması ve duygusal yoğunluğun da yeteri kadar olmaması halinde karşı karşıya kalınan hallerden biri aleksitimidir (Dereboy, 1990). Aleksitiminin anlamı “duyguları ifade eden sözlerin olmaması, duyguları duymama” ifadeleriyle örtüşmektedir (Dereboy, 1990). Duyguların anlamlandırılmaması, tanımlanamaması ve ifade edilememesi gibi duygu düzenleme eksiklikleri aleksitimi olarak adlandırılır (Taylor, 2000). Duygu ve düşünceleri anlamlandırma söz konusu olduğunda akla gelen bir diğer kavram empatidir. Empati bireyin kendini karşıdaki kişinin yerine geçirmesi, karşıdakinin hayatını, duygu ve düşüncelerini net bir biçimde cümlelere dökmesidir (Dökmen, 2016). Düşünce ve fikirlerini net bir şekilde tarif edemeyen, açıklayamayan aleksitimik kişilerin diğer taraftaki bireylerin duygu ve düşüncelerine çok dikkat etmeleri beklenemez. Toplumda aleksitimik insanlar yalnızca bireysel duygularını ifade etmekte güçlük çekmekle kalmaz, başkalarının duygu ve düşüncelerini de anlamakta güçlük çekerler. Aleksitimik bireyler duyguları ve düşünceleri arasında bağ kurup bunları ifade etme konusunda sorun yaşarlar. Bu durum aleksitimik bireylerin empati kabiliyetini sınırlamakta ve bu kabiliyeti kullanmalarına engel olmaktadır (Aksoy & Çoban, 2017; Uzun ve ark., 2020).

Aleksitimi kavramı duyguları tanımlamak ve tanımlanan duyguların ifadelere dökülmesi aşamasında yaşanan zorluklar olarak tanımlanmaktadır (Grabe ve ark., 2008). Aleksitimik bireyler kendi duygu ve durumlarını anlamlandıramamakta ve duygu durumlarını dışı vurum sorunu yaşamaktadırlar ve bu sebeple empati

yetenekleri gelişmemektedir. Empatiden yoksun duygu durumları bireylerle yaşadıkları iletişim sorunlarını da beraberinde getirmektedir (Karaismailoğlu ve ark., 2021). Aleksitimi kavramının çalışıldığı birçok alan bulunmaktadır ve bu alanlar arasında güçlü iletişim bağlarının kurulması gerektiği, empati beceresinin çokca kullanıldığı, kişiler arası etkileşimin üst düzeylerde olduğu bir meslek olması sebebiyle hemşirelik mesleği ve aleksitimi kavramı üzerine çalışmalar yapılması önemini korumaktadır.

Aleksitimik bireyin icra etmiş olduğu meslek de onun kuracağı ve hali hazırda kurmuş olduğu problemleri durumun önemliliğini arttırmaktadır. Öğretmenler, doktorlar ve hemşirelerin duygusal yönden farklı meslek gruplarına göre daha fazla sağlıklı olmaları elzemdir (Kalaman ve ark., 2019). Hemşireler, toplumdaki kişilerle iletişim aracılığı ile asıl yükümlülüğü olan bakım fonksiyonunu icra etmektedir (Karaca ve ark., 2013). Sağlık hizmetinin eksiksiz yürütülmesi aşamasında çarkın en önemli dişlilerinden olan hemşirelerin iş yükünün fazla olması, hizmet sunumu karşısında yaşanan yetersizlikler, mesleki kaygıların artması, zayıf meslek imajı, ücret, kariyer ve ödüllendirme sistemlerinin istenilen düzeylerde olmaması sebebiyle iş ortamlarında yoğun strese maruz kalmaktadırlar (Özgür ve ark., 2011). Hemşirelik disiplininin temelinde yer alan kuramcılar, mesleği; toplum ile hemşire arasında kurulan iletişim olarak tanımlamaktadır (Velioğlu, 1999).

Sağlık alanında yapılan bir çalışmada hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin iletişim becerisi ve empati düzeylerinin araştırıldığı bir çalışmada 269 hemşirelik öğrencisi çalışmaya dahil edilmiş ve varılan sonuç öğrencilerin iletişim ve empati durumlarının orta seviyede olduğu bulunmuştur (Tutuk ve ark., 2002). Hemşirelerin iletişim ve empati beceri düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılan başka bir çalışmada 578 klinik hemşiresi çalışmaya dahil edilmiş ve bulunan sonuç hemşirelerin iletişim becerileri arttıkça empati düzeylerinin de artacağını gösteren pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Şahin & Kardaş-Özdemir, 2015). Buna rağmen hemşirelerin iletişim ve empati becerilerinin gelişim ve ilerleyişini olumsuz etkileyebileceği öngörülen aleksitimi gibi durumların araştırıldığı gerek ulusal gerekse uluslararası çok az çalışma bulunmaktadır (Kalaman ve ark., 2019). Hemşirelik ve ebellek öğrencilerinde aleksitimi ile empati arasındaki ilişkinin araştırılması amacıyla yapılan bir çalışmaya 240 hemşirelik ve ebellek öğrencisi dahil edilmiş ve çalışma sonucunda aleksitimi ve empati arasında zıt yönlü bir ilişki olduğu yani empati düzeyi arttıkça aleksitimi varlığının azaldığı bulunmuştur. Bu durum hemşirelerin farklı meslek gruplarına göre kişilerarası ilişkilerde daha çok sorun yaşadıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır (Çaka ve ark., 2018). Hemşirelik mesleği geçmişten günümüze birçok zorlukla karşılaşmış ve tüm bu zorlukları bünyesinde barındırmaktadır. Çalışma koşulları yoğun olan, diğer meslek gruplarına göre fazla efor gerektiren ve tüm bunlara rağmen şiddet gibi çeşitli zorluklara maruz kalan mesleklerde tükenmişlik sıklıkla gözlemlenmektedir (Naldan ve ark., 2019).

Özellikle sağlık alanında çalışan bireylerin stresi en üst düzeyde yaşayan hasta ve hasta yakınları ile birebir iletişimde olması sebebiyle iş yaşamlarında sıklıkla psikolojik strese maruz kalmaktadırlar (Ham & You, 2018; Özgür ve ark., 2011). Sağlık çalışanları arasında özellikle acil servis hemşireleri farklı bir grubu oluşturmaktadır. Çünkü müdahale etmesi gereken grup ağır vakalardır. Bu sebeple de acil servis hemşireleri hastanenin ya da sağlık kurumlarının diğer bölümlerinde çalışan hemşirelerden daha fazla strese maruz kalmaktadır. Psikolojik olarak karşılaştıkları durumlardan ve olaylardan etkilenmeleri acil serviste görev yapan hemşirelerin ruh sağlığına zarar verip kötü etkileyebileceği gibi, karşılaşılan durumlar ve olaylara karşı tepki vermemeleri de acil hemşirelerinin aleksitimiye maruz bırakılmasına sebep olabilmektedir (Kalaman ve ark., 2019). Bu çalışmada, Kütahya ilindeki acil servis hemşirelerinin empati düzeyleri ve aleksitimi varlığı arasında ilişki olup olmadığının tespit edilmesi amaçlanmaktadır.

Araştırma Soruları;

- Hemşirelerin Toronto Aleksitimi Ölçeği, Empatik Eğilim Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamaları nedir?
- Hemşireleri tanımlayıcı bazı özelliklere göre Toronto Aleksitimi Ölçeği, Empatik Eğilim Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Hemşirelerin Toronto Aleksitimi Ölçeği ile alt boyutları ve Empatik Eğilim Ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın türü kesitsel-tanımlayıcı tiptedir. Araştırmanın evrenini, Kütahya Evliya Çelebi Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil serviste çalışan 130 hemşire oluşturmaktadır. Çalışmanın yapıldığı dönemde izinde olmayan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 90 hemşire ile çalışma tamamlanmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından acil serviste ve yüz yüze veri toplama yöntemi ile toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Toronto Aleksitimi Ölçeği, Empatik Eğilim Ölçeği ve Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır.

Toronto Aleksimi Ölçeği (TAÖ): Bagby ve arkadaşları (1994) tarafından geliştirilen ölçeğin uyarlamasını Güleç ve arkadaşları (2009) yapmıştır. Ölçek likert tipi bir ölçek olup toplam 20 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları duygularını tanımada güçlük, duygularını söze dökmede güçlük, dışa dönük düşünmedir. Ölçeğinin Cronbach Alpha katsayısı.78 olarak bulunmuştur. Beşli likert tipinde olan ölçeğin puanlamasında 1 hiçbir zaman, 2 nadiren, 3 bazen, 4 sık sık ve 5 her zaman şeklindedir. Ölçek en yüksek 100 puan alınırken, en düşük 20 puan alınmaktadır. Duygularını tanımada güçlük alt boyutu 7 maddeden, duygularını söze

dökmede güçlük alt boyutu 5 maddeden, dışa dönük düşünme alt boyutu 8 maddeden oluşmaktadır.

Empatik Eğilim Ölçeği (EEÖ): Dökmen (1989) tarafından geliştirilen ölçek toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Likert tipi olan ölçek 5 aşamalı olarak derecelendirilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek en yüksek puan 100, en düşük puan 20 dir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı .72 olarak bulunmuştur.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucunda oluşturulan kişisel bilgi formu acil serviste çalışan hemşirelerin kişisel nitelikleri ile ilgili bilgileri elde etmek için kullanılmıştır. Araştırmanın diğer değişkenleri olan cinsiyet, medeni durumları, öğrenim durumları, acil serviste çalışmaktan mutlu olup olmadıkları ile ilgili veriler ölçeklerden ayrı sorularla toplanmıştır (Aksoy & Çoban, 2017; Çaka ve ark., 2018).

Çalışmaya başlamadan önce araştırmanın yapılacağı il olan Kütahya İl Sağlık Müdürlüğü ve Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulundan etik kurul izni (karar no 2021/02-24) alınmıştır. Araştırmaya katılmak gönüllülük esasından ibaret olup çalışmada yer almak isteyen katılımcılara bilgilendirilmiş gönüllü onam formu imzalatılmıştır. Çalışma 01.12.2020-01.02.2021 tarihleri arasında veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler için sayı ve yüzde dağılımlarına bakılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için ileri istatistiksel analizlerde parametrik testlerden iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testi (t testi), ANOVA ve korelasyon analizi yapılmıştır.

BULGULAR

Çalışmaya toplamda 90 hemşire katılmıştır. Çalışmaya katılanların %36.7'si 18-24 yaş aralığındadır. Katılımcıların %53.3'ü kadındır. Çalışmaya katılmayı kabul eden hemşirelerin %72.2'sinin eğitim durumu lisans ve üstü eğitimi olan hemşirelerden oluşmaktadır. Katılımcıların %60'ı bekar ve %50.7'sinin çocuğu yoktur. Hemşirelerin %56.7'sinin meslek deneyim süresi 0-5 yıl arasındadır. Katılımcıların %63.3'ü hemşirelik mesleğini isteyerek seçtiğini ifade etmiş ve %82.2'si ise acil serviste gönüllü çalıştıklarını bildirmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşireleri tanımlayıcı bazı özellikler

Yaş	Sayı (n)	Yüzde (%)
18-24	33	36.7
25-31	24	26.7
32-38	8	8.9
39 ve üstü	25	27.8
Cinsiyet		
Kadın	48	53.3
Erkek	42	46.7
Eğitim Durumu		
Lise	9	10
Ön Lisans	16	17.8
Lisans ve üstü	65	72.2
Medeni Durum		
Evli	34	37.8
Bekar	54	60
Dul	2	2.2
Çocuk Sahibi Olma Durumu		
Çocuk sahibi	16	11.1
Çocuk sahibi değil	73	50.7
Meslekteki Deneyim Süresi		
0-5 yıl	51	56.7
6-10 yıl	10	11.1
11-15 yıl	9	10
16 yıl ve üstü	20	22.2
Mesleğini İsteyerek Seçme Durumu		
İsteyerek seçen	57	63.3
İstemeyerek seçen	33	36.7
Acil Serviste Gönüllü Çalışma Durumu		
Gönüllü çalışan	74	82.2
Gönüllü çalışmayan	16	17.8
TOPLAM	90	100

Hemşirelerin Toronto Aleksitimi Ölçeği puan ortalaması 56.27 ± 7.24 , alt boyutlarından aldıkları puan ortalamaları duygularını tanımada güçlük alt boyutu puan ortalaması 14.26 ± 4.51 , duyguları söze dökmede güçlük alt boyutu puan ortalaması 13.95 ± 2.61 , dışa dönük düşünme alt boyutu puan ortalaması 25.64 ± 3.03 'tür. Empatik eğilim ölçeği puan ortalaması ise 66.66 ± 6.44 bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelerin toronto aleksitimi ölçeği ve empatik eğilim ölçeği puan ortalamaları

Ölçekler	Alt ve Üst Değer	Puan Ortalamaları ($\bar{X}\pm SD$)
Toronto Aleksitimi Ölçeği	39-76	56.27±7.24
Duyularını Tanımada Güçlük Alt Boyutu	6-25	14.26±4.51
Duyuları Söze Dökmede Güçlük Alt Boyutu	7-19	13.95±2.61
Dışa Dönük Düşünme Alt Boyutu	14-32	25.64±3.03
Empatik Eğilim Ölçeği	46-80	66.66±6.44

Hemşirelerin cinsiyetleri ile Toronto aleksitimi ölçeği ve empatik eğilim ölçeği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Erkek hemşirelerin Toronto aleksitimi puan ortalamaları kadın hemşirelere göre yüksek iken, kadın hemşirelerin empatik eğilim puan ortalamaları erkek hemşirelere göre daha yüksek bulunmuştur. Hemşirelerin Toronto aleksitimi ölçeği ile mesleğini isteyerek seçme ve acilde gönüllü çalışanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$) (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelerin bazı değişkenlere göre toronto aleksitimi ölçeği ve empatik eğilim ölçeği puan ortalamaları

Ölçekler	Cinsiyet		Anlamlılık Derecesi	
	Kadın ($\bar{X}\pm SD$)	Erkek ($\bar{X}\pm SD$)	t	p
Toronto Aleksitimi	54.56±7.53	58.23±6.44	-2.49	0.01*
Empatik Eğilim	68.12±6.27	65.00±6.29	2.35	0.02*
	Mesleği İsteyerek Seçme		Anlamlılık Derecesi	
	Evet ($\bar{X}\pm SD$)	Hayır ($\bar{X}\pm SD$)	t	p
Toronto Aleksitimi	54.98±6.85	58.51±7.45	-2.23	0.02*
	Acilde Gönüllü Çalışma		Anlamlılık Derecesi	
	Evet ($\bar{X}\pm SD$)	Hayır ($\bar{X}\pm SD$)	t	p
Toronto Aleksitimi	55.28±6.83	60.87±7.55	-2.72	0.01*

* $p<0.05$

Hemşirelerin Dışa dönük düşünme alt boyutu ile çocuk sahibi olmaları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<0.05$). Çocuk sahibi olan hemşirelerin dışa dönük düşünme puan ortalamaları çocuk sahibi olmayan hemşirelere göre daha yüksektir. Hemşirelerin Duyularını tanımada güçlük alt boyutu ile mesleği isteyerek seçme arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Mesleğini isteyerek seçmeyen hemşirelerin duyularını tanımada güçlük puan ortalamaları mesleğini iste-

yerek seçen hemşirelere göre daha yüksektir. Acilde gönüllü çalışma ile duyguları tanımada güçlük alt boyutu, duyguları söze dökmede güçlük alt boyutu, dışa dönük düşünme alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelerin bazı değişkenlere göre duygularını tanımada güçlük, duygularını söze dökmede güçlük ve dışa dönük düşünme alt boyutu puan ortalamaları

Toronto Aleksitimi Ölçeği Alt Boyutları	Çocuk Sahibi Olma		Anlamlılık Derecesi	
	Evet ($\bar{X}\pm SD$)	Hayır ($\bar{X}\pm SD$)	t	p
Dışa Dönük Düşünme	26.64±2.65	25.03±3.10	2.61	0.01*
	Mesleği İsteyerek Seçme		Anlamlılık Derecesi	
	Evet ($\bar{X}\pm SD$)	Hayır ($\bar{X}\pm SD$)	t	p
Duygularını Tanımada Güçlük	13.14±4.22	16.21±4.38	-3.24	0.00*
	Acilde Gönüllü Çalışma		Anlamlılık Derecesi	
	Evet ($\bar{X}\pm SD$)	Hayır ($\bar{X}\pm SD$)	t	p
Duygularını Tanımada Güçlük	13.47±4.14	17.93±4.44	-3.68	0.00*
Duyguları Söze Dökmede Güçlük	13.67±2.58	15.25±2.43	-2.31	0.03*
Dışa Dönük Düşünme	25.95±3.09	24.18±2.25	2.64	0.01

* $p<0.05$

Hemşirelerin Toronto aleksitimi ölçeği alt boyutlarından olan duyguları tanımada güçlük alt boyutu ile Toronto aleksitimi ölçeği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Duyguları söze dökmede güçlük alt boyutu ile duyguları tanımada güçlük alt boyutu ve Toronto aleksitimi ölçeği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Dışa dönük düşünme ile duyguları tanımada güçlük alt boyutu ve Toronto aleksitimi ölçeği arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Empatik eğilim ölçeği ile Toronto aleksitimi ölçeği alt boyutlarından biri olan dışa dönük düşünme alt boyutu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 5).

Tablo 5. Toronto aleksitimi ölçeği ile alt boyutları ve empatik eğilim ölçeği puan ortalamaları arasındaki ilişki

	Aleksitimi Ölçeği	Duygularını Tanımada Güçlük	Duyguları Söze Dökmede Güçlük	Dışa Dönük Düşünme	Empatik Eğilim Ölçeği
Aleksitimi Ölçeği	1	-	-	-	-
Duygularını Tanımada Güçlük	0.829	1	-	-	-
Dışa Dönük Düşünme	0.000*				

Duyguları Söze Dökmede	0.733	0.449	1	-	-
Güçlük	0.000*	0.000*			
Dışa Dönük Düşünme	0.311	-0.144	0.074	1	-
	0.003*	0.000*	0.486		
Empatik Eğilim Ölçeği	0.159	0.128	-0.001	0.217	1
	0.134	0.228	0.993	0.040*	

*p<0.05

TARTIŞMA

Yapılan çalışma sonucuna göre erkeklerin aleksitimi ölçek puan ortalamaları kadınlara oranla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda erkeklerin kadınlara oranla aleksitimi puanlarının anlamlı derecede daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır (Honkalampi ve ark., 2018). Bunun sebebi olarak çoğunlukla erkeklerin duygularını kadınlar kadar yoğun yaşamadıkları, yaşadıkları duyguları kadınlar kadar dışa vurum yapamadıkları bu sebeple kadınlara oranla daha aleksitimik görünmeleri olabileceği düşünülmüştür.

Kadınların empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları erkeklerle oranla anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Farklı çalışma sonuçlarında da kadın öğrencilerin empatik eğilim ölçeği puan ortalamaları erkek öğrencilere oranla anlamlı derecede yüksek saptanmıştır (Arpacı & Özmen, 2014; Özdelikara & Babur, 2020). Birinci basamakta çalışan sağlık personelleri üzerine yapılan bir çalışmada kadın sağlık çalışanlarının empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (Şen ve ark., 2012). Kadınların duygularını erkeklere oranla daha yoğun yaşamaları ve duygu paylaşımlarının iletişim becerileri ile birlikte erkeklere oranla daha yüksek olması kadınları daha empati düzeyi yüksek bireyler haline getirdiği sonucunu düşündürmektedir.

Hemşirelik mesleğini isteyerek seçenlerin toronto aleksitimi ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur. İşini severek yapmak işi yapan kişiye mesleki doyum verip tatmin olmasını sağlarken aynı zamanda iş performansında artışlara sebep olmaktadır (Aydemir & Akdoğan, 2022). Birçok meslekte olduğu gibi hemşirelik mesleğinde de işini severek yapmak büyük önem taşımaktadır. Bunun sebebi ise hemşirelik mesleğinin holistik bakım gerektirmesi, iletişim becerilerinin ve empati yeteneğinin diğer meslek gruplarına oranla daha fazla kullanılması gerekmesinden kaynaklanmaktadır. Hatta bazı kuramcılara göre hemşirelik mesleği 'kişilerarası bir etkileşim süreci' olarak tanımlanmaktadır (Velioglu, 2012).

Acil serviste gönüllü çalışanların toronto aleksitimi ölçeği puan ortalamaları anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur. Acil serviste çalışan hemşirelerin aleksitimi ve depresyon durumlarının analiz edilmesinin amaçlandığı bir çalışmada acil serviste çalışmaktan memnun olmayan ve duygularını ifade edemeyen bireylerin toronto aleksitimi ölçeği puanları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (Yazıcı ve ark., 2022). Sağlık sistemi zincirlerinin her bir halkası büyük önem taşımaktadır fakat acil servis gibi hasta sirkülasyonunun yoğun olduğu, acil müdahale gerektiren stresli bir ortam olması, sadece hasta ile değil hasta yakınları ile de iletişim kurulması gerektiği için acil serviste gönüllü çalışmanın aleksitimi düzeyinde anlamlı olarak düşük bulunması istenilen bir sonuçtur.

Toronto aleksitimi ölçeğinin alt boyutlarından biri olan dışa dönük düşünme alt boyutunda çocuk sahibi olan hemşirelerin anlamlı olarak daha yüksek puan aldıkları saptandı. Bu durumun çocuk sahibi olan ebeveynlerin empatik eğilimlerinin daha fazla olabileceğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Toronto aleksitimi ölçeğinin alt boyutlarından biri olan duygularını tanımadaki güçlük alt boyutunda mesleğini isteyerek seçenlerin ve acil serviste gönüllü çalışanların anlamlı olarak daha düşük puan aldıkları sonucuna varılmıştır. Bunun sebebi olarak hemşirelik mesleğini isteyerek seçenlerin acil serviste gönüllü çalışanların mesleki anlamda iç hesaplaşmalarının daha az olması ve tatmin duygularının daha yüksek olmasının yer alabileceği düşünülmektedir.

Toronto aleksitimi ölçeğinin alt boyutlarından biri olan duygularını söze dökmeye güçlük alt boyutunda acil serviste gönüllü çalışan hemşirelerin anlamlı olarak daha düşük puan aldıkları sonucuna varılmıştır. Bu durumun hemşirelerin kendi istedikleri serviste çalışmaları duygularını daha iyi tahlil edip kendilerini özgürce ifade edebilmelerine imkan sağladığı sonucundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Toronto aleksitimi ölçeğinin alt boyutlarından biri olan dışa dönük düşünme alt boyutunda ise acil serviste gönüllü çalışan hemşirelerin anlamlı olarak daha yüksek puan aldıkları sonucuna varılmıştır. Gönüllü bir serviste çalışmak iş doyumunu alınmasını ve yaşanan ortamdaki olumsuzluklar karşısında empati ile yaklaşımı kolaylaştırdığı düşünülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Hemşirelerin Toronto Aleksitimi Ölçeği puan ortalamasının ve Empatik eğilim ölçeği puan ortalamasının orta düzeyde olduğu belirlenmiş olup her iki ölçek arasında ilişki saptanmamıştır. Kadın hemşirelerin empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak daha yüksek saptanmıştır. Erkek hemşirelerin ise Toronto aleksitimi ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur. Toronto aleksitimi ölçeği ile mesleğini isteyerek seçme ve acilde gönüllü çalışma arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Acil serviste çalışan hemşirelerin sadece hasta ile değil aynı zamanda hasta yakınları ile de iletişim içinde olması, hasta sirkülasyonunun yoğun olması, acil müdahale gerektiren durumlar ile sık sık karşılaşılması sebebiyle psikolojik olarak yorgunluk sağlayabilecek potansiyellere sahip bir çalışma birimidir ve bu birimlerde çalışan sağlık çalışanlarının rutin olarak eğitimlerden geçmesi, kendilerini ruhsal olarak yorgun hissettiklerinde ise bir yardım almaları açısından teşvik edilmesi için yönlendirmeler yapılması önerilmektedir. Aleksitimi kavramının tespit edilmesinden sonra aralıklı olarak eğitimler planlanıp eğitim sonraları görüşmeler düzenlenmeli ve eğitimler sonrası hala aleksitimi kavramının varlığından söz edilme durumu var ise acil servis gibi hasta sirkülasyonunun yoğun olduğu, hasta ve hasta yakını ile iletişimin çok kurulduğu servislerde hemşire sirkülasyonunun sağlanması gerektiği önerilmektedir. Aleksitimi kavramının sağlık çalışanları üzerinde daha fazla incelenmesi hem mesleği tatmin ve doyum açısından hem de literatüre sağlayacağı katkılar açısından büyük önem teşkil etmektedir bu sebeple yapılan çalışma sayılarının artırılması önerilmektedir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Yazar Katkısı

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study): NBA (%30), BA (%70)

Veri Toplanması (Data Acquisition): NBA (%20), BA (%80)

Veri Analizi (Data Analysis): NBA (%80), BA (%20)

Makalenin Yazımı (Writing Up): NBA (%40), BA (%60)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision): NBA (%80), BA (%20)

KAYNAKLAR

- Aksoy, M., & Çoban, G. (2017). Hemşirelik Öğrencilerinin Aleksitimi Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi*, 45-51.
- Arpacı, P., & Özmen, D. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin özgeçicilik ve empatik eğilim düzeyleri ve aralarındaki ilişki. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma*, 51-57.
- Aydemir, C., & Akdoğan, A. (2022). Örgütsel Yaşamda Aleksitimi (Duygular İçin Söz Yokluğu) ve İş Performansı Üzerindeki Etkisi. *Journal of Yasar University*, 315-328.
- Çaka, S. Y., Nemrut, T., Topal, S., & Çınar, N. (2018). Hemşirelik Ve Ebelik Öğrencilerinde Aleksitimi İle Empati Arasındaki İlişki. *International Journal Of Human Sciences*, 997-1005.
- Dereboy, .F.(1990). ; "Aleksitimi Özbildirim Ölçeklerinin Psikometrik Özellikleri Üzerine Bir Çalışma", (Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi). Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Dökmen, Ü. (2016). *İletişim Çatışmaları Ve Empati*. Ankara: Remzi Kitabevi.

- Grabe, H. J., Frommer, J., Ankerhold, A., Ulrich, C., Cornelia, R., Franke, G., . . . Spitzer, C. (2008). Alexithymia and outcome in psychotherapy. *Psychother Psychosom*, 189-194.
- Ham, E.-M., & You, M.-J. (2018). Role of Irrational Beliefs and Anger Rumination on Nurses' Anger Expression Styles. *Workplace Health Saf*, 223-232.
- Honkalampi, K., Hintikka, J., Saarienen, P., Lehtonen, J., & Viinamäki, H. (2000). Is Alexithymia A Permanent Feature In Depressed Patients? *Psychotherapy and Psychosomatics*, 303-308.
- Köknel, Ö. (2005). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Karaca, A., Açıkgöz, F., Akkuş, D. (2013). Eğitim ile Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Geliştirilebilir mi?: Bir Sağlık Yüksekokulu Örneği. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 118-122.
- Karaismailoğlu, D., Kulakaç, N., & Çilingir, D. (2021). Ameliyathane Hemşirelerinde Aleksitimi Düzeyi ve İletişim Becerilerine Etkisi: Doğu Karadeniz Örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 81-87.
- Kalamın, S., Orhan, H., & Kocabay, İ. (2019). Sosyal Medya Kullanımı ve Aleksitimi: Acil Serviste Çalışan Hemşireler Üzerine Bir Araştırma. *Online Academic Journal of Information Technology*, 46-56.
- Naldan, M. E., Karayağmurlu, A., Yayık, M., & Arı, M. (2019). Ameliyathanede Çalışan Sağlık Profesyonellerinde Tükenmişlik, İş Doymu ve Depresyon. *Selçuk Tıp Dergisi*, 152-158.
- Özgür, G., Babacan Gümüş, A., & Gürdağ, Ş. (2011). Hastanede Çalışan Hemşirelerde Ruhsal Belirtilerin İncelenmesi. *Düşünen Adam Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 296-305.
- Özdelikara, A., & Babur, S. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinin Merhamet Düzeyi ve Empatik Eğilim İlişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 342-349.
- Şahin, Z. A., & Kardaş Özdemir, F. (2015). Hemşirelerin İletişim Ve Empati Beceri Düzeylerinin Belirlenmesi. *Gaziosmanpaşa Taksim Eğitim Araştırma Hastanesi*, 1-7.
- Şen, H. T., Taşkın Yılmaz, F., Pekşen Ünüvar, Ö., & Demirkaya, F. (2012). Birinci Basamak Sağlık Hizmetlerinde Görev Yapan Sağlık Çalışanlarının Empatik Beceri Düzeyleri. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 6-12.
- Taylor, J.G. (2000). Recent developments in alexithymia theory and research. *Canadian Journal of Psychiatry*, 134-142.
- Tutuk, A., Al, D., & Doğan, S. (2002). Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerisi Ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 36-41.
- Uzun, K., Gönültaş, O., & Akın, M. (2020). Ergenlerin Aleksitimi Düzeylerinin Yordayıcıları Olarak Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Akılcı Olmayan İnançlar. *Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches*, 191-211.
- Velioğlu, P. (1999). Hemşirelikte Kavram Ve Kuramlar. P. Velioğlu İçinde, Hemşirelikte Kavram Ve Kuramlar (S. 260). İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Yalçın, S., & Hamarta, E. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Duygularını İfade Edebilmelerinin Aleksitimi ve Psikolojik İhtiyaçlarına Göre İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Politika ve Çalışma Hayatı Araştırmaları Dergisi*, 38-82.
- Yazıcı, H. G., Kahrman, F., & Karabulut, E. (2022). Acil Serviste Çalışan Hemşirelerin Aleksitimi ve Depresyon Düzeyleri: Kesitsel Bir Çalışma. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 202-208.
- Yıldız, B., & Güllü, A. (2018). Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Aleksitimi Arasındaki İlişki ve Bazı Sosyo- Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 113-131.